

Saksutredning:

VR-sak 11/14: FINANSIERINGSORDNINGER FOR MARINE BEDRIFTER

Trykte vedlegg:

Utrykte vedlegg:

Marin strategi for Vestlandet

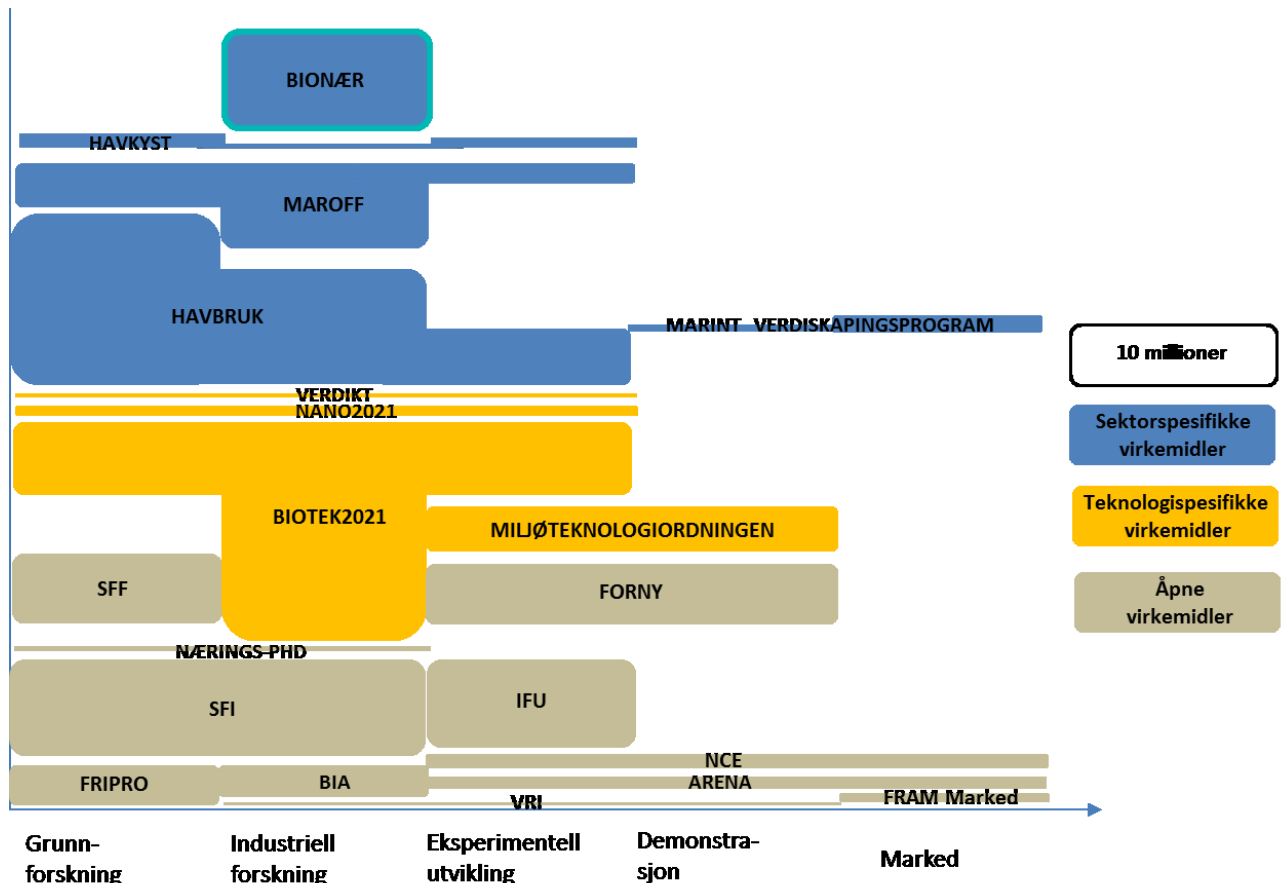
En rekke rapporter og meldinger har pekt på fantastiske framtidige muligheter for verdiskapning i marin sektor. I 2013 utarbeidet Vestlandsrådet en egen Marin Strategi «En marin klynge i verdensklasse – Vestlandsrådet sitt engasjement for marin sektor og sjømatnæringa». Målsettingen innebærer ambisiøse mål om at Vestlandet mellom annet skal være fremst på utdanning, forskning og innovasjon i hele den marine verdikjeden.

Oppfølging sjømatmeldingen

Som en oppfølging av Meld St. 22 (2012-2013) **Verdens fremste sjømatnasjon** har Norges forskningsråd og Innovasjon Norge på oppdrag fra bla., Fiskeri- og kystdepartementet, kommet med forslag til mer koordinert FoU-innsats mot leverandørindustrien av havteknologier til marin, maritim og offshoreindustrien.

Noen av hovedpunktene er at virkemidlene for teknologisk FoU-innsats er fragmentert for marin sektor sammenlignet med andre sektorer. Marin sektors leverandørindustri har ikke dekket sitt behov for å redusere risiko ved uttesting-, pilot- eller demonstrasjons-aktiviteter. Offentlige **virkemidler er godt egnet til å stimulere til økt FoU i tidlig fase, men i mindre grad innrettet i forhold til demonstrasjonsfasen** (figur 1). Det trengs ordninger som fyller dette gapet.

Vestlandsrådet

Figur 1 «Volum og profil for teknologisk FoU-innsats rettet mot marin næring»

Problematiske demonstrasjonsfase

De fleste utviklingsforløp fra ide til kommersiell produksjon har en demonstrasjonsfase som beskrevet i denne rapporten. I denne fasen blir biologi, teknologi og produkt testet ut i en skala for å vise at produktet fungerer helt frem til markedet. I dag må denne fasen finansieres gjennom private finansieringsordninger.

De største utstyrsleverandørene til havbruksnæringen er tydelige på at de kun vil drive med **utvikling og forbedring av eksisterende teknologi - de er ikke innovatører som utvikler NY teknologi**. Det samme ser vi hos oppdrettsselskapene, de vil utvikle og forbedre lakseoppdrett, men er ikke innovatører som vil utvikle **nye arter** i oppdrett. Disse kommer eventuelt først på banen når demonstrasjonsfasen er over - og vellykket!

Vi har altså en situasjon der offentlige virkemiddelordninger stopper opp før næringen selv er klar til å ta over. Dette gapet på manglende finansiering av demonstrasjonsfasen, må det derfor utvikles nye løsninger for - om en skal ta i bruk det potensialet om er i havet.

Hvordan gjør de det i Europa?

Horizont 2020 Workprogramme 2014-2015 (H2020) har utlyst en ordning for “Supporting SMEs efforts for the development – deployment and market replication of innovative solutions for blue growth» Der står «... aquaculture related marine technologies ...» beskrevet som en spesifikk utfordring (BG-12). Bakgrunnen for denne valgte satsingen er en studie (Blue Growth Study) der det fremkommer at tilgang til finansiering for SMEs er en av de viktigste barrierene mot utviklingen og vekst.

H2020 har derfor utviklet en egen ordning kalt «SME Instrument» med tre faser:

1. Konseptfasen
2. Demonstrasjonsfasen
3. Kommersialiseringsfasen

Her kan en i demonstrasjonsfasen kan få over 90 % støtte. Siste fase (kommersialiseringsfasen) er hjelp til ekstern finansiering. EU har altså tatt konsekvensen av manglende ordninger i **demonstrasjonsfasen** og laget ordninger som gjør at en kan få til å ta i bruk potensialet og ønsket om en blå vekst.

Hva kan vi gjøre i Norge?

Offentlige støtteordninger er underlagt EØS regelverket som gir klare føringer for hvilken støtte som er lovlig og ulovlig – med maks 50 % offentlig finansiering. Dette regelverket har medvirket til at gode ordninger for å tette dette gapet ikke er på plass i Norge.

VestMarin, som er et fylkesovergripende samarbeid for marin satsing mellom Vestlandfylkene, har fått laget en rapport (ALT advokatfirma AS (Alterskjær, 2013)) som viser at det er rom for «marine pilotordninger» innen for gjeldene EØS regelverk (artikkel 4 i protokoll 9 til EØS-avtalen). Konklusjonen er at en kan ha ordninger med støtte til definerte «marine pilotprosjekter», hvor grensen er 1 million Euro og støtteintensiteten synes å være over 60 %. H2020/BG viser også at dette er lovlig da en med denne ordningen kan støtte med over 90 % av kostnadene.

Vestlandsrådet har tidligere arbeidet aktivt med å få på plass gode finansieringsordninger for marine arter i oppdrett. Dette var også en sentral del i satsingsområde «Vestlandsprogrammet for nye marine arter» som gikk fra 2007 til 2011. Under er beskrevet noen ordninger som regjeringen bør vurdere å implementere for å nå målene.

1) Pilotordning marint

En løsning er å utvikle en egen pilotordning for havbruksnæringen, ala Innovasjon Norge sin Miljøteknologiordning. Den gir støtte til å bygge pilot- og

Vestlandsrådet

demonstrasjonsanlegg, der bedriftene kan teste ut og vise frem nye miljøteknologiløsninger. DEMO 2000 er en ordning som skal fremme langsiktig konkurransedyktighet i oljenæringen og fortsatt lønnsom utvikling av ressursene på norsk sokkel. DEMO 2000 har som formål å kvalifisere ny teknologi og systemer i nært samarbeid mellom leverandørindustrien, forskningsinstitutter og oljeselskaper ved å støtte utvikling og demonstrasjon av prototyper og pilotinstallasjoner offshore. Bevilgninger blir gitt av Norges Forskningsråd, og DEMO2000 skal kvalifisere/pilotere ny teknologi som vil bidra til å redusere kostnader, øke effektiviteten og forbedre ytelsene på norsk sokkel.

DEMO 2000 har tildelt rundt 250 forskjellige prosjekter midler for nær 750 millioner kroner i løpet av de årene programmet har eksistert. Til sammen har det utløst prosjekter for mer enn 3 milliarder kroner.

Det etterlyses en pilotordning ala disse for marin næring, og tilskuddsandel bør koordineres med SME ordningen i H2020. Rapporten *Oppfølging av Meld St. 22 (2012-2013) Verdens fremste sjømatnasjon* tar til orde for å styrke demonstrasjonsfasen i marin sektor med modell av DEMO2000.

2) Ny SkatteFUNN ordning - «SkatteFUNN 2»

SkatteFUNN er en god rettighetsbasert ordning, men den fungerer ikke på marine arter når en oppskalerer en produksjon med mer teknologi og høyere fiskebiomasse, som i demonstrasjonsfasen. Eksisterende SkatteFUNN skal ikke støtte «vanlig drift», men dekker 28 % av bedriftens FoU-kostnader inne for gitte rammer. Selv om produksjonen enda er i småskala og ikke er lønnsom, så definerer ligningsmyndighetene dette som drift. Det har vært flere tilfeller der ligningsmyndighetene har overprøvd Forskningsrådets vurderinger, og tar dette ut av kostnadsgrunlaget før tilbakebetaling av SkatteFUNN-andelen.

En «SkatteFUNN 2» (foreløpig arbeidstittel) ordning som aksepterer drift som FoU-kostnad i en demonstrasjonsfase, kan være en ordning som avhjelper dette. Et alternativ er at dette aksepteres i eksisterende SkatteFUNN-ordning, der ligningsmyndighetene blir fratatt mulighetene til å kunne overprøve/omgjøre FoU-kostnader til drift, og dermed redusere beregningsgrunlaget. Et annet alternativ er at tilskuddsandelen i SkatteFUNN økes (dobles) for «marine pilotbedrifter» som har gjennomgått en faglig vurdering og er blitt godkjent etter de kriteriene som settes for en «marin pilot».

3) «Fiskemygg ordning»

I oljenæringen dekker staten drift ved letesubsidiering på norsk sokkel - også kalt «oljemyggordningen». Dette ble innført da Petroleumsskatteloven ble endret i 2004 - for å få flere til å drive leteboring på norsk sokkel. Ordningen ble innført for at leting også skulle bli attraktivt på de «små funnene» som de store oljeselskapene

Vestlandsrådet

ikke vurderte som lønnsomme å lete på. Staten dekker 78 % av letekostnadene i «oljemyggordningen», og gjelder også for de selskapene som ennå ikke har inntekter og ikke betaler skatt. Ordningen blir sagt er den direkte årsaken til er siste store oljefunnene som er gjort. I følge Oljeskattekontoret ble det i 2008 krevd kr. 6,4 milliarder tilbake fra staten fra 38 selskaper. «Oljemyggordningen» har medført en utstrakt leteaktivitet slik som ønsket.

Til sammenligning kan en «fiskemyggordning», på samme mal som «oljemyggordningen», kunne vært en ordning for å ta ut potensialet og fylle det påviste gapet i demonstrasjonsfasen for marine bedrifter.

4) Investeringsfond

Investinor ble etablert med ønske om å investere marint i ny teknologi og nye arter. For å ikke bli rammet av EØS-regelverket er det satt høye (kommersielle) avkastningskrav for å få midler fra Investinor, og fondet har derfor ikke fungert til å fylle behovet til de marine bedriftene i demonstrasjonsfasen. Som rapporten (Alterskjær, 2013) og H2020 utlysingen viser, er det fullt mulig å lage og tilpasse et investeringsfond for å ta ut potensialet i nye teknologier og nye arter i oppdrett. I regjeringens videre arbeid med såkornfond o.l., bør det vurderes å lage/spisse et eget fond for marine arter og nye teknologier.

Forslag til vedtak:

1. Vestlandsrådet ber regjeringen iverksette arbeid med å utrede finansieringsordninger for marine bedrifter.
2. Finansieringsordninger for bedrifter i demonstrasjonsfasen må ha spesielt fokus, og Vestlandsrådet ønsker at flere ordninger blir utredet og vurdert iverksatt snarest.

Ottar Brage Guttelvik
Fylkesrådmann

Odd Erik Hansgaard
Sekretariatsleder

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.